

ська // Українознавство. – 2010. – № 4 (37). – С. 190–194. 17. Українці у світовій цивілізації і культурі: [колективна українознавча монографія]. – К.: НДІУ, 2008. – 400 с. 18. Ухвала конференції «Українська освіта за кордоном: підсумки і перспективи» (18–20 серпня 2010 р.) // Українознавство. – 2010. – № 3 (36). – С. 31–32. 19. Філіпчук Г. Українці Придністров'я: реальність та перспективи / Г. Філіпчук // Українознавство. – 2003. – Число 2–3 (7–8). – С. 274–276. 20. Чолану Л. Гармонізація роботи навчальних закладів і громадських організацій – засіб активізації відродження української культури в Молдові / Л. Чолану // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту

українознавства. – К.: Українське агентство інформації та друку «Рада», 2009. – Т. XXV. – С. 479–488. 21. Чолану Л. Право на брехню? (з приводу статті В. Матвейчука «Обучение на украинском языке в Молдове: право на выбор», опубліковану у газеті «Русское слово» № 22 (42), листопад 2002 р.) / Л. Чолану // Українознавство. – 2003. – Число 1 (6). – С. 22–24. 22. Чолану Л. Становлення українознавства в освіті Молдови / Л. Чолану // Українознавство. – 2004. – Число 1–2. – С. 43–45. 23. Ярошинський О. Українознавство в системі освіти і науки: бібліографія (1990–2010 рр.) / О. Ярошинський. – К.: НДІУ, 2010. – 94 с.

Галина Гевко

Діяльність культурної асоціації «Диво-писанка» в Італії

В статті висвітлюється різнопланова діяльність культурної асоціації «Диво-писанка» в Італії, а також її вплив на збереження колективної ідентичності українців зарубіжжя.

In the Article the many-side activity of cultural Association “Dyvo-Pysanka” (“Wonderful Pysanka”) in Italy as well as its influence on preservation of collective identity of the Ukrainians abroad is presented in the article.

Відомо, що четверта хвиля української еміграції виникла на тлі економічної та політичної нестабільності в Україні. Українці почали масово вирушати на заробітки до країн, де можна було влаштуватися на непогану (хоча й важку) роботу. Італія стала однією з тих країн, що прийняли українських трудових мігрантів.

Трудові мігранти почали з'являтися в Італії одразу після розпаду СРСР. Спочатку ці процеси відбувались досить повільно і лише згодом (у 1999–2001 рр.) набули масового характеру. Зростання кількості офіційно зареєстрованих українців супроводжувалася одночасним зростанням кількості українських нелегалів. У 2002 р. італійський уряд ухвалив новий закон щодо легалізації трудових мігрантів, який передбачав офіційне визнання статусу іноземного громадянина шляхом отримання дозволу на проживання і поширювався на тих іноземних громадян, які на момент подачі документів (необхідних для легалізації) мали місце роботи. Після отримання дозволу на проживання в Італії трудовим мігрантам надавалася можливість запросити до себе найближчих членів своєї родини (дітей, які не досягли повноліття, і членів подружжя). Після цього кількість офіційно зареєстрованих українських громадян в Італії зросла майже в десять разів, а сам феномен масової міграції українців до Італії отримав офіційне визнання з боку державних інституцій цієї держави. І вже у 2002–2003 рр. українська громада в Італії була офіційно визнана як одна з найчисельніших іноземних громад. За різними оцінками, сьогодні в Італії офіційно проживають близько 200 тисяч громадян України, а нелегально – від 150 тисяч до 250 тисяч українців. Але кількість офіційно зареєстрованих українських громадян в Італії упродовж останніх 5-ти років поступово зростає.

Проблеми українських мігрантів у Італії вивчають багато відомих дослідників. Т. Бережна досліджує умови життя й праці українців у Італії, аналізує причини виникнення четвертої хвилі еміграції та її наслідки для соціокультурного й соціально-економічного розвитку українського суспільства. П. Гаврилишин всебічно висвітлює життя української громади в Італії, аналізує рівень адаптації українців-заробітчани до нових реалій життя, а також діяльність деяких церковних і культурних осередків, підкреслюючи важливість їхньої діяльності для організації української громади в Італії [1]. У статтях О. Сапунка висвітлюється роль УГКЦ в об'єднанні української громади в Італії, автор виділяє два етапи формування української мігрантської громади. О. Кривульченко досліджує нелегальний сегмент сучасної

еміграції до Італії, виділяючи її етапи; аналізує причини виникнення нелегальної еміграції, виокремлюючи різні групи українців (в залежності від особливостей їхньої поведінки у сфері працевлаштування [2]).

Середовище українських мігрантів-заробітчани має виразні гендерні ознаки. Зокрема, жіночий характер сучасної української еміграції до Італії зумовлювався тим, що на італійському ринку праці виникла «прогалина» у сфері соціального обслуговування, що було спрямоване на допомогу хворим та літнім людям. Тому українські жінки працюють в Італії, в основному, по догляду за хворими, людьми похилого віку, дітьми, а також виконують хатні роботи; чоловіки працюють переважно на будівництві й у транспортній галузі. Найбільше українських трудових мігрантів на півдні Італії (у Кампанії), друге місце посідає північний регіон Ломбардія з центром у Мілані (це місто вважається економічним і фінансовим центром Італії).

Відомо, що заробітчани регулярно пересилають в Україну посилки й грошові перекази, забезпечуючи у такий спосіб матеріальну підтримку своїм родичам, які залишились в Україні. Один трудовий мігрант утримує в Україні від 2-х до 4-х осіб. Ці кошти мають величезне значення для фінансової підтримки економіки України, а трудові мігранти є одним з найпотужніших інвесторів.

Провідну роль у консолідації українських мігрантів відіграє Церква та різноманітні асоціації, започатковані українськими трудовими мігрантами в Італії. Потрібно зазначити, що УГКЦ не тільки надає всебічну підтримку українським трудовим мігрантам, але й відіграє помітну роль у збереженні українських духовних традицій на теренах Італії. За даними посольства України в Італії, на сьогодні в цій країні існує більше 70-ти українсько-італійських асоціацій. Хоча процес формування громадських організацій українських трудових мігрантів є доволі складним і суперечливим, але кожна асоціація намагається активізувати й урізноманітнити громадське й культурно-мистецьке життя українців в Італії. Єднанню українських трудових мігрантів в Італії сприяє проведення різних культурно-мистецьких заходів.

Наприклад, я вже 10 років працюю в Італії, доглядаю стареньку сеньйору, як тисячі моїх землячок з України. І кожен рік, як дзвін, б'є у твоє сумління: не забувай рідного – пам'ятай, хто ти; не забувай про нашу душу – пам'ятай українську пісню; не забувай запаху материнки – пам'ятай традиції свого народу. Той дзвін «пам'ятай – не забувай»

породив у мені бажання діяти. Самій! І один у полі воїн, якщо поле – не бою!

На жаль, нічого українського я не знайшла у Модені (де я працюю): ні товариств, ні організацій, ні асоціацій. Не сподіваючись на ідеї-проекти-програми зверху, почала діяти знизу. Перший крок – Центр іноземців у Модені, де запропонувала свої моно-вистави, лекції, практичні заняття з писанкарства, фотовиставки. І пішло-поїхало!

2004 рік – вечір української культури у м. Сассуоло (провінція Модени), де моя розповідь про Україну переривалася музикою Мирослава Скорики (фортепіано – українка Ольга Ратушняк).

2005 рік – українська греко-католицька церква у Модені, свято писанки; презентація української культури в турецькій мечеті; вистава про богиню Берегиню в одному з округів Модени, режисер – італійка Елена Беллеї.

2006 рік – співпраця з новоствореною італійсько-українською асоціацією «Київська Русь»: писанкарство, виставки вишиванок, Різдвяні вистави, українська дискотека, українська традиційна кухня.

2007 рік – співпраця з італійською культурною асоціацією «Зустріч» («L'incontro»), що почалася зі знайомства з українською народною казкою (на щастя, в Італії вийшла друком книга італійською мовою, із зібранням наших казок [5]). Далі – вже традиційне заняття з писанкарства, до якого підготувала брошуру для італійських учнів з поясненням символів і кольорів на писанці. І в кінці року – свято Різдва у східній Європі (знайомство з особливостями Різдвяних свят Польщі, України, Росії), де присутні почули колядки цих країн, смакували традиційні страви, брали участь у стародавніх обрядах (внесення Дідуха, сценка з Козою тощо).

2008 рік – додала ентузіазму книга Оксани Пахльовської «Ave, Europa!», де автор наголошує: «Ми будемо потрібні іншим, коли ми будемо потрібні нам». Отож, створила свою культурну асоціацію «Диво-писанка» («Magica pysanka») з метою популяризувати українське серед українців та іноземців. У назві присутнє слово Диво. Диво – сильне слово, красиве слово, співзвучне з древнім українським богом Дивом (як співається у веснянці: «Ой, Див-Ладо, сіяли, сіяли...»). Я люблю ці два слова: диво і писанка, мені потрібні ці слова, як і інші: Лад, Любов, Баба, Дідо, Дух, Дідух... Вони випромінюють енергію, заспокоюють (умиротворяють). Мені потрібна українська вишивка (всі заощадження йдуть на придбання автентичних сорочок). Відчуваю потребу зупинити книги італійською мовою про Україну, поезію, прозу (маю переклади М. Гоголя, Ю. Андруховича, Л. Костенко, формую власну бібліотеку з писанкарства (книги

іспанською, українською, англійською мовами). Відчуваю себе важливим кільцем у ланцюжку, що поєднує українське минуле, сучасне і майбутнє. Цей ланцюжок повинен бути сильним, і це залежить саме від мене!

2009 рік – знайшла однодумців: українців, італійців, поляків, бразильців, марокканців, з якими продовжила свої традиційні заняття з писанкарства.

2010 рік – спільно з Інститутом (Istituto superiore d'Aplobm) провела лекцію з української етнографії, традиційне заняття з писанкарства.

2011 рік – вечір української казки (вийшла друком нова книга українських казок [3], 2-го і 3-го квітня провела заняття з писанкарства з традиційними кривими танцями, з виготовленням птахів та традиційної могилки, якою прикрашали стіл на Великдень.

Отож, роблю свою роботу із задоволенням, висвітлюю її в Інтернеті (Однокласники (Галина Гевко (Балім)), Facebook (Halyna Hevko), You Tube (Ukrainian pysanky. Magica pysanka a Modena)), створила свій сайт, який потрібно наповнити інформацією [4].

Культурні осередки, засновані українцями в Італії, відіграють важливу роль у процесі збереження колективної ідентичності українців зарубіжжя. Але активісти української громади в Італії не обмежують свою діяльність заснуванням культурних осередків та проведенням культурно-мистецьких заходів, адже у різних містах Італії відкрито недільні та суботні українські школи (у Пескарі, Местре (Венеція), у Римі, Неаполі та ін.). Представники української громади співпрацюють з місцевими органами влади для вирішення нагальних проблем. У політичному плані українська громада є однією з найактивніших іноземних громад в Італії, адже, відстоюючи свої права, українська громада здійснює помітний вплив на вирішення проблем, що стосуються життя іноземних громад взагалі. Важливою частиною нашого життя стали україномовні ЗМІ, що видаються в Італії.

Таким чином, українські трудові мігранти не втрачають духовного зв'язку зі своєю Батьківщиною, дбають про збереження української ідентичності, а також мовних, культурних та духовних традицій.

1. Гаврилишин П. Громадсько-політична та культурна адаптація українців в Італії / П. Гаврилишин // Схід. – 2008. – № 7 (91). [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=35616.
2. Кривульченко О. Українці-заробітчани в Італії: умови праці та соціальне становище // Незалежний культурологічний часопис «І» / О. Кривульченко. – 2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ji_magazine.lviv.ua/kordon/migration/2003/kryvulch.htm.
3. Gallo S., Gordienko T. I cavaglieri di Re Lev / S. Gallo, T. Gordienko. – Roma: Sinno Editrice, 2010.
4. Magica pysanka a Modena. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.magicapysanka.org>.
5. Pompeo L. Fiabe ucraine / L. Pompeo. – Lecce: Besa Editrice, 2002.

Олег Гуцько, Оксана Гуцько

Українські суботні школи у Португалії

В статті висвітлюється діяльність, проблеми і перспективи українських суботніх шкіл у Португалії.

In the article activity, problems and perspectives of the Ukrainian Saturday Schools in Portugal are investigated.

Українці в Португалії є однією з найбільших етнічних спільнот (і національних меншин), адже за чисельністю вони вже стали другою спільнотою після бразильців. У Португалії діють українські суботні школи, громадські організації, а також активно функціонують ЗМІ українських мігрантів тощо. За останні 10 років Португалія стала практично другим

домом для багатьох тисяч українців (особливо великий потік українських мігрантів у Португалію розпочався в 2001 р., що було зумовлено процесами легалізації працюючих мігрантів). За різними даними, сьогодні у Португалії працюють щонайменше 60 тисяч українців, які доволі органічно